

KIRKELIG PEDAGOGISK SENTER

Åpne barnehager

Deltakere: Marte Eriksen – Barnehagerådgiver, IKO marte.eriksen@iko.no
Marianne Hatlem – Studieleder, Høgskolen i Østfold marianne.hatlem@hiof.no

NOU 1: 2012 Til barns beste, definerer tre ulike former for barnehage. Ordinær bhg, familiebhg og åpen barnehage (ÅB). Disse tre møter ulike behov i brukermassen. IKO ønsker at et mangfoldig barnehagetilbud bevares og videreutvikles.

Hva er åpen barnehage?

Et pedagogisk tilrettelagt tilbud for barn i følge med voksen. Man tildeles ikke fast plass. ÅB er regulert av lov om barnehager, følger rammeplanen, ledes av en førskolelærer, har planer for arbeidet som danner retning for de ansatte og gir brukerne oversikt.

ÅB er en felles sosial arena for barn og foreldre, og gir en innføring i hva barnehage kan være. Eierne av ÅB er både kommunale og private. Tall fra 2010 viser at om lag 6600 barn benyttet åpne barnehager. Ca 3550 i private og 3050 i kommunale. Noen benytter ÅB fast, andre mer sporadisk.

Hvem kommer til åpen barnehage?

ÅB har en mangfoldig brukergruppe, oversikten gir en pekepinn om mulighetene.

- Ettåringer født i september eller senere, uten lovfestet rett til barnehageplass.
- Barn fra familier med minoritetsbakgrunn.
- Barn som på ulike områder er utsatt. Det kan være familier med sosiale utfordringer eller utfordringer knyttet til psykisk helse.
- Barn fra asylmottak, eller flyktningmottak, kvinner og barn fra krisesentre, familier der mor eller far er underlagt kriminalomsorg i frihet.
- Barn av foreldrene som ikke deltar i samfunnet gjennom arbeid eller studier.
- Familier med uttalt ønske om å ivareta omsorg for barna sine selv, eller som er i foreldrepermisjon.

Hvorfor er åpne barnehager viktig?

ÅB har et ressursperspektiv og er mer opptatt av likheter enn forskjeller.

Barn og foreldre blir kjent med fellesskapets normer for sosial interaksjon.

Førskolelærerne har blikk for både barn og voksne. De veileder, støtter og kan oppdage. Vi kjenner til at ICDP, foreldreveiledningsprogrammet, kan være nyttig i arbeidet.

ÅB er et glimrende sted for minoritetsbarn som lærer norsk. Barn og foreldre er i samme språkmiljø, og lærer sanger, regler, fortellinger, i en felles referanseramme.

ÅB gir innblikk i ulike norske tradisjoner. Samtidig blir minoritetsfamilier utfordret til å dele sin egen tradisjon, og opplever anerkjennelse av egen identitet.

I ÅB dannes nettverk på tvers av sosiale lag og kulturelle grupperinger. Foreldre kan være gode rollemodeller for hverandre.

Førskolelærere i ÅB hjelper foreldre med å fylle ut barnehagesøknader, forklarer ulike forhold i det norske systemet. ÅB fungerer ofte som brobygger og springbrett mellom hjemmet og ordinær barnehage.

Besøksadresse:
Colletts gate 43
0456 Oslo

Postadresse:
Pb. 2623 St. Hanshaugen
0131 Oslo

Telefon: 22 59 53 00
Telefaks: 22 59 53 01
E-post: iko@iko.no
Internett: www.iko.no

Bankgiro: 3000.15.03827
IBAN nr:
NO19 3000.15.03827

Organisasjonsnummer:
NO 960 496 582

Dilemmaene

ÅB i et grenseland:

- ❖ ÅBs mulighet tangerer både mot barnehagesektoren, sosial- og helsesektoren.
- ❖ Vi støtter oss til det "preventive paradoks": man når familier med risikofaktorer best gjennom gode velferdstilbud til alle.
- ❖ I en politisk diskurs der uttelling for hver krone er et mye brukt argument, sitter det langt inne å finansiere et tilbud der man risikerer overkapasitet.

ÅB passer ikke inn

- ❖ Veksten i barnehagesektoren har handlet om full dekning. Dette arbeidet gir vi vår støtte til. Men vi ser også behovene for mer fleksible løsninger.
- ❖ Samtidig passer ikke ÅB inn i målene om økt sysselsetting, likestilling og barns rett til plass i ordinær barnehage.

ÅB er barnehage

- ❖ ÅB er *ikke* barnetilsyn. Det er pedagogisk tilrettelagt tilbud for barn i følge med omsorgsperson. Det er voksne som følger barnet, som har tilsyn med barnet.
- ❖ Alle barn i førskolealder bør ha rett til et pedagogisk tilbud og ÅB kan bidra til å oppnå det.
- ❖ **ÅB må anerkjennes som barnehage ved å defineres som barnehage!**

Finansiering

Forskrift om likeverdig behandling av ikke-kommunale barnehager regulerer finansiering av ÅB. ÅB er underlagt krav om kommunal godkjenning. Tilskuddet beregnes på bakgrunn av åpningstidens størrelse og antall barn de er godkjent for, og har arealer for.

Kjernen i problemet: Forskriften sier at dersom antallet barn er vesentlig lavere over tid, kan tilskuddet nedjusteres. Kommunene kan selv definere egen plan for rapportering av antall besøkende barn. På bakgrunn av dette krever mange kommuner å få rapportert gjennomsnittlig besøkstall for de åpne barnehagene. Gjennomsnittlig besøkstall vil alltid være lavere enn antallet barn de er godkjent for. For de kan ikke ta imot eller rapportere om flere barn enn godkjenningen tillater. Mange kommuner gir heller ikke mulighet for å rapportere om et behov som er større enn godkjenningen gir rom for. Dermed vil rapportering om gjennomsnittlig besøk alltid ha et lavere tall. Muligheten dette gir for å nedjustere tilskuddet, er det mange kommuner som har benyttet seg av. Vi får meldinger om nedleggelser som en direkte følge av denne svakheten i systemet. Mange ÅB har merket en markant endring og økning i kommunens behov for innrapporteringer etter at rammefinansiering av sektoren ble innført 01.01.2011.

Forutsigbarhet

- ❖ Vi støtter regjeringens vilje til undersøkelse av ÅB tilbudet slik det legges opp til i Meld. St. 24.
- ❖ Men vi legger merke til at intensjonen om en vurdering av finansieringen slik det er omtalt i kap 4.6.2 Vurderinger og tiltak, ikke er med i strekpunktene for hva regjeringen vil med åpne barnehager. At det nevnes i kap 5.5.2 der regjeringen vil *følge med på utvikling og vurdere endringer i forskrift om likeverdig behandling* er altfor svakt. Vi ber om at komiteen vurderer å innlemme gjennomgang av finansieringen av ÅB under kap 4.6.2. som en naturlig del av undersøkelsen om åpne barnehager.
- ❖ Kommunene bør pålegges å legge til rette for åpne barnehager.
- ❖ Finansieringen må ta høyde for at det til tider er overkapasitet i tilbudet.
- ❖ At besøkstallene i åpen barnehage varierer, er en direkte følge av selve formen for barnehage. Det skal være lav terskel – og nettopp det fører til at mange av brukerne som virkelig behøver tilbudet kommer dit. IKO mener lovverket må anerkjenne og ta høyde for denne virkeligheten.

Lovverket må utformes slik at det gir en forutsigbarhet som sikrer at ulike politiske strømninger og kommunenes budsjetter ikke får for stor innvirkning på tilskuddene til åpne barnehager.

KIRKELIG PEDAGOGISK SENTER

Besøksadresse:
Colletts gate 43
0456 Oslo

Postadresse:
Pb. 2623 St. Hanshaugen
0131 Oslo

Telefon: 22 59 53 00
Telefaks: 22 59 53 01
E-post: iko@iko.no
Internett: www.iko.no

Bankgiro: 3000.15.03827
IBAN nr:
NO19 3000.15.03827

Organisasjonsnummer:
NO 960 496 582